

Kunnskapsdepartementet - KD

Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår referanse: 22/03090-1

Arkivkode: 072

Saksbehandler: Berit Sund

Deres referanse:

Dato: 08.12.2022

KS svar til høring om innføring av studieavgifter for studenter fra land utenfor EØS-området eller Sveits m.m. – endringer i universitets- og høyskoleloven

Overordnet mener KS at finansieringen av studietilbud ved statlige norske universitet og høyskoler bør innrettes på en måte som gir utdanningsinstitusjonene forutsigbarhet, fleksibilitet og insentiv til å organisere og dimensjonere studietilbud slik at de treffer *arbeidslivets behov*.

Det norske arbeidslivet står ovenfor store utfordringer i årene som kommer. Endringstakten øker, og komplekse samfunnsutfordringer skal håndteres. Blant annet står arbeidslivet ovenfor store utfordringer med å rekruttere tilstrekkelig kompetent arbeidskraft til å møte etterspørselen etter produkter og tjenester i både privat og offentlig sektor, og med tidsnok å utvikle løsninger knyttet til klima og det grønne skiftet. Utdanning, forskning og innovasjon er svært viktige verktøy for å lykkes med dette. Alle studenter, også fra såkalte tredjeland, er sentrale i kunnskapsproduksjonen ved norske universiteter og høyskoler. En eventuell innføring av studieavgifter for studenter fra tredjeland må ikke gå på bekostning av tilgangen på kompetanse og tankekraft.

KS mener at innføring av studieavgifter *bør utredes bedre før* en eventuell implementering. Dette er viktig av minst tre hensyn, som delvis er overlappende: 1) Forutsigbarhet i utdanningsinstitusjonenes finansiering, 2) Konkurransen til utdanningsinstitusjonene, og 3) Konsekvenser for studenter fra tredjeland.

1) Forutsigbarhet i utdanningsinstitusjonenes finansiering

Kunnskapsdepartementet foreslår i Prop. 1 S (2022-2023) å redusere bevilgningene til offentlige universiteter og høyskoler tilsvarende et anslag på hva de vil få i økte inntekter fra studieavgifter. Dette anslaget er basert på et omfang av tredjelandstudenter på omtrent 30 prosent av tallet på internasjonale studenter i 2019, og med omtrent samme nivå som studieavgiftene i Sverige (ca. kr. 130.000 i året). Kunnskapsdepartementet medgir at dette anslaget er usikkert. Reduksjonen i bevilgning oppleves omfattende og kan tenkes å påvirke innretningen av utdanningsinstitusjonenes tilbud. Omfang og konsekvenser bør utredes bedre før en eventuell implementering.

2) Konkurransen til utdanningsinstitusjonene

KS er enige med Kunnskapsdepartementet i at universitetene og høyskolene i Norge har arbeidet systematisk med kvalitetsutvikling i lang tid for å holde et høyt internasjonalt nivå. Det er gledelig at kvaliteten i tilbudene gjør norske utdanningsinstitusjoner godt rustet for å rekruttere internasjonale studenter. En eventuell innføring av studieavgift bør imidlertid sees i sammenheng med øvrige kostnader

for utenlandske studenter i Norge. Norge har høye levekostnader sammenlignet med de fleste andre land, de nordiske landene inkludert. På tross av høy kvalitet i studietilbudet kan en innføring av studieavgift gjøre Norge mindre attraktivt for utenlandske studenter. Gitt at konkurransen om talent og arbeidskraft er global, er det mulig at de norske utdanningsinstitusjonene stiller svakere enn andre land ved innføring av studieavgift.

3) Konsekvenser for internasjonale studenter

Som det påpekes innledningsvis, er kunnskapsproduksjonen ved norske utdanningsinstitusjoner svært viktig for å finne løsninger på de store samfunnsflokene Norge står ovenfor. Både norske -, EØS- og tredjelandstudenter er sentrale i kunnskapsproduksjonen. Talent og tankekraft må forventes å være jevnt fordelt blant disse studentgruppene. Å begrense tilgangen til utdanning i Norge for tredjelandstudenter, som tilfører norske utdanningsinstitusjoner diversitet i både bakgrunn, kultur og tenkemåte, synes å være lite fornuftig. Kostnadsnivået på den foreslåtte studieavgiften er så høyt at antallet tredjelandstudenter forventes å reduseres betraktelig. I tillegg til å betale en studieavgift på rundt 130.000 kroner pr. år, må tredjelandstudenter dokumentere at de har nok penger for å leve av i perioden de er i Norge for å få utdanningstillatelse til å studere ved universiteter og høyskoler i Norge. For studieåret 2022/23 er dette kravet på 128.887 kroner. En flat studieavgift synes å treffe studenter fra fattigere land uforholdsmessig hardt, og må forventes å medføre at talentfulle studenter fra slike land ikke kommer til Norge for å studere. Dette er åpenbart negativt for studentene det gjelder, men også for mangfoldet ved norske utdanningsinstitusjoner.

KS mener at en eventuell studieavgift må innrettes på en slik måte at den sees i sammenheng med de øvrige levekostnadene i Norge, og at den ikke ekskluderer talentfulle, motiverte studenter fra tredjeland fra tilgang til norske utdanningsinstitusjoner.

Tor Arne Gangsø
Arbeidslivsdirektør

Marit R. Leinhardt
Avdelingsdirektør